

Michel Thiery,

(Foto's: De Wereld van Kina)

een sociaal bewogen natuurliefhebber

Tekst: Roland Brakel

In de historische binnenstad van Gent vinden we 'De Wereld van Kina', een natuurmuseum voor kinderen en jongeren, op twee locaties. Kina staat voor Kind en Natuur. Ook voor volwassenen valt hier veel te leren en te genieten, niet in het minst omdat alles prachtig is vormgegeven. In dit artikel een nadere kennismaking met dit museum en met Leo Michel Thiery, de eerste conservator. Een opmerkelijk man!

Bloemmodel uit de collectie
(Foto: Roland Brakel)

Michel Thiery werd in 1877 geboren in de Koolsteeg, een werkmansstraatje in de binnenstad van Gent. De kleine Michel was een nieuwsgierig kind, dat zich vragen stelde waar in ieder geval zijn ouders geen antwoord op hadden. Waar komen de zaadpluizen vandaan die door de lucht vliegen? Wat doen die insecten bij de aardbeiplant in de vensterbank? Later schrijft hij zowel over moeders planten in de vensterbank, als over die van een tante en van zijn grootvader. Iets van plantenliefde zat dus wel in de familie. Deze plantenliefde en zijn kwaliteiten als leerling brengen hem nog verder. In de zesde klas van de lagere school krijgt hij les van een vooruitstrevend lid van de Gentse onderwijskring en via een bloemen minnende schoolopziener krijgt de jonge Michel een studiebeurs.

Vooruitstrevend onderwijzer

Thiery's droom is onderwijzer worden en dat lukt. In 1897 gaat hij lesgeven aan de Gentse Stadsschool.

Tekening teunisbloem door Michel Thiery

Reconstructie van Thiery's bureau in het museum (Foto: Machteld Klees)

Klassen van 30, 40 leerlingen, vaak kinderen van plattelanders, afgekomen op het werk in de fabrieken voor de verwerking van jutte, katoen en vlas. "In afwachting dat zij hun twaalfde levensjaar bereiken en de fabriek ook hen opneemt", schrijft Michel. Hij gaat experimenteren met nieuwe onderwijsmethoden. Hij wil zijn leerlingen vormen en aanschouwelijk onderwijs geven. Langzaamaan krijgt de klas het uiterlijk van een klein museum. Aquaria, herbaria, insectendozen en aan de muren zelf getekende wandplaten. Er komt een herbarium met

de flora van België, niet alleen ingedeeld naar familie, maar ook naar plantengemeenschap. In 1909 krijgt hij toestemming van de gemeente om van ongeveer 50m² schoolplein een tuin te maken. Er komen miniatuurlandschapjes zoals de prairie en de Argentijnse pampa, maar ook de inheemse leefgebieden zijn aanwezig. Heide, duin en polder. Het 'bos' van twee m2 bevat 15 kenmerkende planten. Bij de perken staan bordjes met informatie, het woord heemtuin moest nog uitgevonden worden. Tot 1923 blijft hij les geven.

Bij de dikke populier (Foto: De Wereld van Kina)

Tolstoj

Michel Thiery trouwt in 1911 met Maria Augusta De Taeye. Zij is kleuteronderwijzeres en lid van 'De Flinken', een feministisch gezelschap. De twee kennen elkaar van het intellectuele netwerk rond het Gentse genootschap Reiner Leven. Dit Gentse genootschap was gesticht door George Sarton, die zich later tot een internationaal wetenschapshistoricus zou ontwikkelen. Binnen het genootschap vinden we schrijvers, kunstenaars en wetenschappers. Belangrijke thema's zijn vegetarisme, pacifisme, feminisme en het werk van Leo Tolstoj. Tolstoj beschrijft in zijn romans het leven van het gewone, arme volk. In zijn visie zijn zij het die uiteindelijk de geschiedenis bepalen. In zijn latere leven doet hij afstand van zijn rijkdom en gaat daadwerkelijk als arbeider leven. Dit slaat aan bij het gedachtegoed van de intellectuelen uit die tijd (de belle époque) die een sterk verantwoordelijkheidsgevoel hadden ten opzichte van de maatschappij. Het wordt zelfs even mode voor de (mannelijke) intellectueel om een relatie met een arbeidster te hebben!

Zijn interesse voor Tolstoj geeft meer inzicht in de persoon Thiery.

Bij de Tuutjesboom
(Foto: De Wereld van Kina)

Hij blijft zich levenslang inzetten voor de arbeiderskinderen. Zijn zoon Herman, die later economie studeert en een bekend schrijver wordt, gaat eerst naar een technische school. Dit, omdat vader vindt dat hij eerbied moet hebben voor alle menselijke arbeid. Z'n lange baard geeft hem ook uiterlijke gelijkheid met Tolstoj.

Het Schoolmuseum

In 1923 wordt Thiery conservator van het nieuwe Gentse Schoolmuseum, waar hij tot zijn pensioe-

ring in 1943 zal blijven. Vijf flinke zalen met collecties opgezette dieren, schelpen, insecten, stenen en fossielen. Foto's uit die tijd laten handgeschreven etiketten en door Michel zelf, met houtskool getekende, wandplaten zien. Het museum wordt een succes en hij heeft er zijn handen vol aan. Bij het museum ligt ook een stuk grond dat stukje bij beetje verandert in een botanische tuin. Zoals het museum een uitvergroting is van zijn vroegere klaslokaal, zo is de tuin zijn schoolplein in het groot. Er zijn weer minia-

Les in de tuin (Foto: De Wereld van Kina)

Beheerder Erik van Braeckel (Foto: Machteld Klees)

tuurlandschapjes, een waterpartij, medicinale planten, een boomgaard en akkertjes met granen en de daarin voorkomende akkeronkruiden.

Vernieuwing

De huidige tuin is in 1987 gereconstrueerd naar de oorspronkelijke aanleg, verval en enkele Duitse granaten eisten hun tol. In deze tuin, aan het Berouw, worden we rondgeleid door hovenier en beheerder Erik van Braeckel. Ten opzichte van de oorspronkelijke aanleg zijn er ook verschillen. Er is een nieuwe vijver toegevoegd en enkele perken met exotische biotopen verdwenen. Ook de naam Schoolmuseum veranderde in 'De wereld van Kina'. Midden in de tuin staat een reusachtige Canadese populier met een stamomvang van zes meter. Veel andere bomen zijn ook nog oorspronkelijk. De thematische perken laten naast biotopen ook het gebruik van planten zien. Er zijn groenten en snijbloemen en bij de medicinale planten buigen we ons over de meesterwortel (*Peucedanum ostruthium*), groot in geneeskraft, vandaar het meester in de naam. Ik had er nog nooit van gehoord. De zintuigtuin is ook een nieuwe toevoeging. Hier zijn allerlei planten samen gebracht die de zintuigen prikkelen. Volop kleuren, geuren en planten waar wat aan te voelen valt. Een bamboe muziek-instrument, waar door beweging geluid uit komt streelt het gehoor. De tastzin komt ook aan bod op het blote voetenpad.

Tuutjesboom

Voor het museum telt het sociale aspect nog steeds mee. Hot is de Tuutjesboom. Eénmaal per jaar is

Lesmateriaal voor het stekken in de kas (Foto: Machteld Klees)

hier een samenkomen van kleuren met hun ouders. Dan wordt afscheid genomen van de fopspeen. Deze komt met een kralenketting in de Tuutjesboom te hangen. Het gebruik stamt uit Denemarken en is sinds 2007 een vrolijk en gewaardeerd item in de tuin.

Bezoekers met kinderen en de Turkse en Marokkaanse gemeenschap uit de buurt weten de weg naar het museum te vinden. Op Facebook staan prachtige foto's van kinderen die met hun ouders tapijten leggen van takjes, vruchten en bladeren.

Delen en vermenigvuldigen

In de warme kas staan planten gegroepeerd naar vermenigvuldigingsstrategie zonder zaden. Denk aan stekken, afleggen, scheuren, makkelijke planten zoals kindje op

moederschoot en broedblad. Ieder jaar is het vermeerderen en oppotten van planten voor de scholen een terugkerend programma. De kinderen mogen de stekjes mee naar huis nemen. Heerlijk, dat gerommel in de warme kas. Het roept herinneringen op aan mijn eerste vakantiebaantjes!

We vervolgen onze rondleiding door de zalen binnen. Er zijn deeltentoonstellingen over spinnen, bijen en plantkunde. De vormgeving is prachtig. De afdeling over plantkunde geeft uitleg over bloembouw en het functioneren van planten. Het is genieten van de fraaie oude bloemmodellen en dezelfde kwaliteit vinden we in het nieuwe materiaal. Alles nog handwerk! De locatie aan het Berouw wordt jaarlijks door zo'n tienduizend leerlingen bezocht, voornamelijk vanuit het basisonderwijs.

Bronnen

De natuur als Assepoester, Leven en werken van Michel Thiery. Jan Desmet, Gent 1988.

Het egonetwerk van Reiner Leven en George Sarton als toegang tot transnationaal intellectueel engagement, Christophe Verbruggen

De Wereld van Kina bestaat uit twee locaties in Gent. Het Huis met thematische tentoonstellingen en een vaste uitstalling zetelt aan het Sint-Pietersplein. De Tuin is te vinden aan het Berouw.
www.dewereldvankina.be